

Л. А. БИЧЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

Питання управління розвитком міських агломерацій є актуальним та важливим напрямком теоретичної і практичної діяльності, що спрямовано на забезпечення сталого розвитку міст, регіонів та країни в цілому. Розвиток агломерацій можна представити як процес, в якому взаємодіють населення і влада, бізнесові структури та наукові організації, територіальні громади та різноманітні об'єднання з метою покращення економічних, соціальних та культурних умов життя мешканців. Тому агломераційний розвиток – це стратегічний інструмент комплексного розвитку території, від якого виграватиме і місто, і периферія. При цьому поняття комплексності включає в себе такі складові розвитку, як економічний, екологічний, соціальний.

Соціальний розвиток міської агломерації, який спрямований на забезпечення високого рівня і якості життя населення, на реалізацію ефективного процесу життєзабезпечення всіх суб'єктів, що входять до певного територіально-адміністративного утворення, передбачає реалізацію таких пріоритетних напрямів як: покращення демографічної ситуації, розвиток сфери охорони здоров'я, освіти, культури; покращення якості житлово-комунальних та транспортних послуг, позитивні тенденції функціонування інфраструктури.

Проведений аналіз літературних джерел показав, що на сьогодні існують різні методи оцінки соціального розвитку територій. До них можна віднести такий метод, як розрахунок коефіцієнту агломераційної густоти населення для агломерацій, який визначається як відношення густоти населення в місті ядрі до густоти населення в агломерації. Чим менше значення цього показника, тим більш яскраво спостерігається процес інтегрування продуктивних сил біля великого міста. В ідеалі він дорівнює одиниці, що означає, що густота населення в ядрі і населених пунктах-супутниках однакова. Також існують методики для оцінки рівня розвитку агломерацій за рядом показників, де крім кількості населення враховуються і кількість населених пунктів в них. В той же час, слід констатувати, що в різних джерелах наводиться різна кількість мешканців міських агломерацій, які аналізуються, що ускладнює використання даного підходу. Уникнення даного недоліку намагаються зробити за допомогою розрахунку коефіцієнта варіації населення. Для оцінки рівня розвитку міської агломерації можна скористатися іншим методичним підходом, що передбачає розрахунок коефіцієнту розвитку міської агломерації на основі врахування кількості населених пунктів, що в неї входять та людності (кількості мешканців) кожного з них. На основі розрахованого значення відбувається ідентифікація класу розвитку відповідної агломерації. В той же час, коефіцієнт розвитку міської агломерації не надає розуміння рівня ефективності використання наявних ресурсів, рівня продуктивності праці мешканців, що її складають, не

відображує динаміки зміни соціальних показників, які могли б свідчити про розвиток територій.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що представлені методи оцінки рівня розвитку міської агломерації не є комплексними і всебічними. Вони використовують лише окремі показники соціальної ситуації, яка склалася в міській агломерації. Вбачається за доцільне сформувати комплекс оцінних параметрів за різними складовими розвитку системи з урахуванням наявної статистичної інформації, що і становить напрям подальших досліджень автора. До показників напряму «соціальний розвиток» можна віднести: чисельність населення; рівень народжуваності; рівень смертності; середньорічну номінальну заробітну плату найманих працівників; рівень зареєстрованого безробіття; забезпеченість населення житлом; медичне обслуговування, охорону здоров'я; розвиток закладів культури, мистецтва, тощо.